

TEMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17177

Tarih : 31.03.2026

10/3969

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

31 Mart 2024 yerel seçimlerinde halkın sandıkta tecelli eden demokratik iradesi yerel demokrasiyi daha da güçlendirirken, seçme ve seçilme özgürlüğünü ortadan kaldıran, yerel demokrasiye müdahale anlamına gelen kayyım uygulamaları ve kent uzlaşısı temelinde seçilen batıdaki belediye başkanlarının görevden alınması, halen bu uygulamaların sürüyor olması demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Halk ve kent iradesini yok sayan anti demokratik yol ve yöntemler ne yazık ki demokrasiye zarar vermektedir. Bu sebeplerle, kayyım uygulamalarının yerel demokrasi üzerindeki etkilerinin ve halk iradesini ortadan kaldıran sonuçlarının bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 31.03.2026

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

2024 Mahalli İdareler Seçimlerinde DEM Parti, 3 Büyükşehir, 7 İl, 58 İlçe ve 10 Belde olmak üzere toplam 78 belediye başkanlığını kazanmıştır. Taşınmalı seçmen, geçersiz oylar ve benzeri birçok usulsüzlüğe rağmen halk iradesi güçlü bir şekilde ortaya çıkmış; kayyım uygulamalarına halk demokratik iradesiyle cevap vermiştir. Yine batıda kimi kentlerde kent uzlaşısı temelinde o ilin demokratik iradesini yansıtan sandık sonuçları ortaya çıkmıştır. Ancak hemen akabinde yerel demokrasiye müdahale niteliğindeki kayyım uygulamalarına geçilmiştir. Van Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere DEM Parti'li 10 belediye eş başkanı görevden alınarak, yerlerine kayyım atanmıştır. 3 Haziran 2024 tarihinde Hakkari Belediye Eşbaşkanı Mehmet Sıddık Akış'ın gözüaltına alınmasının ardından Hakkari Valisi belediyeye kayyım olarak atanmıştır. Devamında Mardin Büyükşehir, Batman, Halfeti, Dersim, Bahçesaray, Akdeniz, Siirt, Van Büyükşehir ve Kağızman belediyelerine kayyım atanmıştır.

Belediye eşbaşkanları hakkında başlatılan soruşturma/kovuşturma dosyaları; taraflı, adı rüşvetle, çete/mafya ilişkileriyle, iddialarıyla anılan yargı mensupları tarafından başlatılmıştır. Yine birçok belediye eşbaşkanının yargı süreçleri Mehmet Sıddık Akış örneğinde olduğu gibi adı başka soruşturma dosyalarında sanık olarak geçen hâkim ve savcılar tarafından başlatılmış, ya da hakkında hüküm verilmiştir. Görevden uzaklaştırılıp, yerine kayyım atanan belediye eşbaşkanlarının tamamına atılı olan suçlamalar, belediye görevlerinin dışındadır. Yani yurttışa hizmet sunma, haklarını koruma, katılımını etkinleştirme gibi belediyecilik çalışmalarını içermemektedir. Eşbaşkanların tutuklanma gerekçeleri; ihtimaller üzerine kurgulanmış, Yargıtay'ca kabul görmeyen gizli ya da açık tanık beyanlarına dayandırılmıştır ve iddiaların birçoğu çürütülmekle beraber hukuki kumpaslar da çürütülmüştür. Birçok belediye eşbaşkanının ise seçilmeden önce hakkında bir soruşturma bulunmayıp seçildikten sonra haklarında suç ihtiva etmeyen tam aksine ifade özgürlüğü, toplanma özgürlüğü gibi Anayasa tarafından güvence altına alınan haklarını kullandığı için soruşturma açılmıştır. Bu dosyaların kayyım atamaya gerekçe yapılmak için kurgulandığına yerine kayyım atanan Bahçesaray Belediyesi eş başkanı Ayvaz Hazır önemli bir örnektir. Ayvaz Hazır, hakkındaki hukuki temellerden yoksun dosya kapsamında beraat etmesine rağmen görevine iade edilmemiştir. Yine Hakkari Belediyesi Eşbaşkanı Mehmet Sıddık Akış davasında, 24 Eylül 2025 tarihinde Van

Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi, yerel mahkemenin kararında usul hataları, yetersiz gerekçeler ve savunma hakkının kısıtlanması gibi ciddi hukuki sorunlar bulunduğunu belirterek hükmü bozmuş ve dosyayı yeniden yargılama yapılmak üzere iade etmiştir. Buna rağmen, Akış'ın tutukluluğu sürdürülmüş, serbest bırakılması yönündeki talepler reddedilmiş ve görevine iade edilmemiştir.

Tüm bunlar, kayyım uygulamasının ve kayyım gereke yapılan düzenlemenin halkın seçme-seçilme hakkını, siyaset yapma olanaklarını ortadan kaldırmaya yönelik olduğu ortadadır. 2016 yılından bu yana kayyım uygulaması Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı illerde seçim sonuçlarını hükümsüz bırakmış ve böylelikle halkı yurttaşlık haklarından mahrum etmiştir. Nitekim 2016 yılından bu yana toplam 153 belediyeye kayyım atanmıştır.

Kayyım atanması başlı başına bir irade gaspı ve demokrasi ile bağdaşmayan bir uygulama iken, bu atamaların ardından ortaya çıkan pratikler de yerel yönetimlerin asli işlevleriyle çelişmiştir. Halkın yerel hizmetlere erişimini güçlendirmek yerine, katılımcı ve toplum odaklı belediyeçilik anlayışı büyük ölçüde tasfiye edilmiş; yerel yönetimler halktan uzak, merkezîyetçi bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu süreçte eşbaşkanlık sistemi ortadan kaldırılmış, kadın kurumları ve kreşler kapatılmış, yüzlerce işçi haksız biçimde işten çıkarılmıştır. Ayrıca kamuya ait taşınmazlar satışa çıkarılmış; bu durum kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin ciddi tartışmaları beraberinde getirmiştir. Sonuç olarak kayyım yönetimleri, yolsuzluk iddiaları ve belediyeleri sürükledikleri ağır borç yüküyle anılmış; yerel yönetimlerin toplumsal fayda üretme kapasitesi önemli ölçüde ortadan kalkmıştır.

Yine batıda kent uzlaşısıyla ortaya çıkan ve en geniş demokratik katılımı yansıtan yerel seçim sonuçları da İstanbul Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere kimi muhalefet belediye başkanlarının görevden alınmasıyla ortadan kaldırılmıştır. Bu durum demokratik çoğulculuk, demokratik katılım ve uzlaşma gibi en demokratik süreçleri ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Kayyım uygulamaları ve belediye başkanlarının görevden alınması baştan sona, halkın seçme ve seçilme hakkını doğrudan ihlal eden, demokratik normlarla bağdaşmayan bir müdahale olarak ortada durmaktadır. Bu uygulama, yerel yönetimlerin yerel demokrasi içindeki önemini ve halkın iradesini ortadan kaldırarak demokrasinin temel mekanizmalarını felç

etmektedir. Barış ve demokratik toplum süreçlerinin ruhu, katılımcılığı, eşit temsiliyeti ve toplumsal uzlaşmayı esas alırken, kayyım atamaları tam tersine halkın kent yönetimine katılım hakkını yok saymakta ve demokratik sürece zarar vermektedir. Ne kayyım politikası, ne de kent uzlaşısını suç sayan yaklaşımlar, demokratik hukuk devleti, demokratik uzlaşma ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi bu durum sürdürülemez bir demokrasi açığı olarak siyasetin, parlamentonun önünde durmaktadır. Tüm bu nedenlerle, kayyım atamaları ve belediye başkanlarının görevden alınması süreçlerinin yerel demokrasiye, demokratik yaşama, demokratik siyaset alanına verdiği zararların ve bu uygulamaların sonlandırılması için yerel demokrasi başta olmak üzere demokratik alanın daha da genişletilmesi yolunda atılacak adımların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılması elzemdir.